

הרב יוסף גבריאל בקחופר
ראש כולל נובל

הערות וחדושים בבריית מסכת כתובות

א. בענין אונס בגיטין.
ב. בענין אטיק אונסא אדעתיה כי היכי דלא
לפקינהו לקידושין מעיה.
ג. במהות פטור אונס
ד. בענין ביאת גוי ופטור קרקע עולם בג'
עבירות חמורות.
ה. בענין ז' מי אבילות והמסתעף מזה.
ו. בחילוקי הגדרים דפטיק רישא בשבת.
ז. בענין ברבת אירוסין, מצות קדושין וברכת
חתנים.

א. בענין אונס בגיטין

נראה לסלול דרך קצרה ופשוטה בדברי רש"י בסוגיין, אשר לכא' מלאים עקולי ופשוטי, ולהבהיר דבריו בפשיטות, וזה החילוני לעשות:
1. ברש"י ד"ה ולענין- "...לענין גיטין אין טענת אונס מועלת אם נתן גט לאשתו ע"מ אם לא אבא עד זמן פלוני יהי גט (ונאנס) ולא בא הרי"ז גט וא"י לומר אונס הייתי". ובד"ה אלמא "אין טענת אונס בגיטין ולקמי' מפרש טעמא". והנה בהשקפה ראשונה רבים רוצים ללמוד מרש"י דס"ל דהא דנאנס אינו גט הי' מטעם דעתו בשעת ההתנאה, דדעתו שקיים התנאי יהי דוקא באופן שאינו נאנס ע"כ, ולכן כשבא וטוען אנוס הי' הרי מברר הוא שלא נתקיים התנאי כמו שהי' צריך להתקיים, וע"כ ל"ה גט- וזה"פ ב"טענה", דהיינו שטוען שדעתו ל"ה כן מלכת'. וא"כ, החסרון דמע' דאונס הוא דל"ה כמו שרצה בדעתו בשעת ההתנאה.

אולם נראה דז"א, דא"כ, למה הוצרכה הגמ' בנדרים דף כ"ז. גבי ההוא גברא דאתפיס זכוותא להביא מקרא ד"ולנערה ל"ת דבר" דהא

דלא אתא באונס א"י לחייבו, ורש"י עצמו לקמן בסוגיין ד"ה מדא' ל"ה גיטא הביא נמי כד פסוקא- "שמצינו טענת אונס מה"ת שנא' ולנערה ל"ת דבר". ואכתי תפ"ל משום דעתו בתנאי- אע"כ אף אם יצויר של"ה לו דעת בשעת מע' בכ"ז אונס ל"מ לחייבו, משום דילפינן מקרא- וגדרי הילפותא עוד נגדיר לקמן בעז"ה.

עכ"פ, ברש"י מן ההכרח ליזיל באורחא דסלל הרשב"א בשטמ"ק הכא, דגרס בגמ' נמי "טענת אונס", וכוונת הגמ' לחלק בין פירוש מעשה המוקדם למעשה באונס לפירוש מעשה המתהווה עתה בשעת אמירתו למע' באונס, דהאחרון מהני לרבא בגיטין דף ל"ד. מדין גילוי מילתא בגיטא דס"ל דמועיל לבטל הגט, עי"ש, ולא בגדד "טענה", דטענה תועלתו ומטרתו לפרש אי לברר מע' מוקדם או מצב מוקדם, בענין שישנה דינו כלפי הטוען, אולם גילוי מילתא תועלתו ומטרתו לפרש או לברר מע' או מצב הווה. ולכן, כשרבא, למסקנא דסוגי, הוצרך לומר אין אונס בגיטין משום צנועות ופרוצות, הוצרך לומר כן רק ב"טענת אונס"- דל"ה בירור בשעת מע' אי ה' באונס או ברצון- אם אי-ביאתו ה' באונס או רצון- דאין מקבלים טענתו את"כ ע"ז היות ויכול לבוא לידי תקלה. אולם תקלות אלו ל"ש בבירור בשעת מע', דנמצא לפנינו כמובן, ולכן ל"ה צריך לומר דינו בזה, וז"פ.

והא דצריך טענתו, ולא טענינן לי, אף אי ה' ידוע דה' חבוש וכד-הוא כדבעינא למכתב לקמן בשם הפנ"י, דשמא אף אם ל"ה חבוש ל"ה בא, ולכן צריך בירור ע"כ שאי לא ה' חבוש שפיר ה' בא. והא דרש"י מקשר "טענת אונס" לקרא, ז"פ דבקרא נמי מדובר על בירור מע' קדום, דעל הביאה היות ו"צעקה הנערה ואין מושיע לה" מבררים ב"ד את המע' המוקדם דהביאה לאונס, ודו"ק.

2. בד"ה אינו גט- "ואם אין לה בנים זקוקה ליבם", ובד"ה מת הוא דאינו גט- "דהא לא שויא גיטא עד יב"ח והוא מת בתוך הזמן ומאן קא מגרש לה מהשתא אין המתים מגרשים": יש בכאן בעי' צדדית בפירש"י: (א) מאי קמ"ל בהא דזקוקה ליבם; ו-ב) למה לי הא דאין המתים מגרשים- תפ"ל דפקעה אישות במיתה והנה גבי קו' קמייתא נראה מוכרח כפי' הפנ"י בסוגיין, דאף א"ז דיש אונס בגיטין,

היינו רק לחומרא ולא לקולא, דמאן יימר דאי לא נאנס שפיר ה' בא- דלמא אף אז ל"ה חוזר, עי"ש מש"כ. ונראה שזו"פ ברש"י כאן- דהגט אנו גט א"א אין אונס בגיטין- לפי תהו"א טרם דידיענו דהוא מדינא דאפקעינהו- רק לחומרא, דזקוקה ליבם ולא לקולא בכל אופן.

והנה השאלה השני' כבר דשו בה רבים, אך אכמ"ל בדבריהם, ונראה פשוט דהיות ורש"י כבר ביאר דעסקינן הכא בה"ת דזקוקה ליבם, בכה"ג שפיר נשארתי אישות מסויימת. (וכתד גיטא דהחק' המפורסמת של הגר"י ענגיל זצ"ל באתון דאורייתא גבי מהות זיקה עי"ש) ועל אישות מיוחדת זאת קמ"ל רש"י דגט ל"מ משום דאין המתים מגרשים.

3. בד"ה דלמא מת דוקא- "דכל עצמו שכתב לה גט מחמת כן כתב לה שאם ימות יה' גט למפרע שלא תיזקק ליבם ובהאי אונסא לא ניחא לי למיבטל גיטא, אבל באונסא אחרינא דניח"ל לביטולי גיטא ב' אימא לך יש אונס בגיטין": בהשקפה ראשונה לכא' נראה מרש"י זה דכוונתו לחלק בין סוגי אונסים ע"פ אומדן דעת המתנה, וא"כ לכא' משמע שוב דטעמא דרש"י בסיבת ביטול גט ע"י אונס הוי מחמת אומדנא, ולא מחמת הגז"כ, ודלא כמש"כ.

אלא שאחר עיון נראה פשוט דז"א, דעינא דשפיר חזי לסוגיא בנדדים דף כ"ז גבי ההוא דאתפיס זכוותא בב"ד דפטרו רבא היכא דנאנס ולא בא, הקשו עליו ממש כמשה"ק בסוגיין, מהא דמת, אע"פ דהוי אונס, הרי זה גט: "ותי, דלמא שאני התם דאי הוה ידע דמית מן לאלתר הוה גמר ויהיה גיטא". ופירש"י בד"ה דא"ה ידע- "בשעת התנאי דמית בתוך הזמן לאלתר הוי יהיב גיטא מעכשיו הלכך הוי גט ולהכי גמר בליב' למהוי גט, אבל א"ה ידע דאתניס ל"ה מבטל זכוות' ולא גמר ומקני". וכוונתו מבוארת, דהגבלת התפשטות התנאי וביטול תלותה תלוי בדעתו, ובזה חלוק מיתה מהתפסת זכויות- אולם ה"מ בביטול עצם התנאי. אך כשנדון על קיום התנאי ואי- קיומו אחרי ששפיר חל-בזה י"ל דכבר לא אתינן מדעתו ואומדנא, אלא מגז"ה"כ דנערה- וכמבואר באמת בסוגי' התם להדיא, וזהו כוונת רש"י דידן נמי, דבמיתה ניח"ל להגביל ולבטל תנאי, משא"כ באונסא אחרינא.

הג"מ בפ"ט מגידושי ה"ח הביא את דברי ס' המקצועות לחלק בין אונס בדי שמים דחשיב אונס ו"ל לכא' דלא אמרינן אין אונס בגיטין ולא אפקעיננהו רבנן לקדושי מיני' לבין אונס בדי אדם דלא חשיב אונס (והיינו דאמרינן אין אונס בגיטין ושפיר מפקיעים רבנן הקדו' הימנו). והדברים לכא' אין להם שחר ופשר, ועי' ב"ש ר"ס קמ"ד שדחה דבריו בזה.

ונראה להלץ בעדו לחומר הענין, ע"פ הבנת הרשב"א במי מסקנה דסוגיא, ונמצאו דבריו כבר בשטמ"ק אך בגמגום, וביתר ביאור בשו"ת סי' אלף קס"ב, וז"ל שם: "... אפקעיננהו רבנן לקדושי משום צני' ומשום פרי' וקא' יתבינן טעמא משום דכל דמקדש... ואפי' התיב כל עיקרא דמלתא לאו משום עגונה בלחוד הוא אלא משום דמאן דיתבי גיטא כי האי כי היכי דלא ליפקעיננהו רבנן לקדושי מיני' ומשום לבעילתו ב"ז אסקי מסיק אדעתיה כל אונסא דשכיח ואפי' שכיה ול"ש מחיל להו האי בכדי לא אפקעיננהו, ותדע לך דהא טבע במים שא"ל סוף... ותדע לך דהתיא אונסא דל"ש דאכלו ארי ונשכו נחש ונפל עליו הבית הוי אונסא משום דאונסא דל"ש לא אסיק אדעתיה..."

והיינו בניגוד לרש"י ותוס' הכא' וזכ"מ מהרא"ש (ש' דס"ל בפשיטות דלמסקנא הוי דינא דאפקעיננהו, אלא דבעצם מדינא דגיטא דכתוב"כ קאתינן לקיזמי גיטא גם בנאנס על קיום התנאי.

ועי' באמת בפת"ש סי' קמ"ד סק"א שהביא ק' הפני" ע"ד הפוסקים דאי מטעמא דאפקעיננהו הו"ל להס' למימד דנפק"מ בין גט להפקעה כגון דל"ש גבי יבמה, וכן דמותרת בקרוביו, והמהלך שלו דומה מאד (וכ"כ הב"מ) לד' הרשב"א. וכ"מ בשו"ע בפשיטות "... שאין אונס בגיטין ואע"פ שגילה דעתו שאין רצונו לגרש כיון שלא התנה חוץ מאם יקראני אונס, אבל אונס דל"ש כלל כגון אכלו ארי... לא אסיק אדעתיה להתנות עליו ומבטל הגט..." הרי דאתי עלה מדינא דדעתו בהתנאה, וכד' הרשב"א, ודו"ק.

וכ"מ הרמב"ם וה"ה בפ"ט ה"ח הנ"ל דלא זכר שר הד' דאפקעיננהו כלל, ואדרבה כתב "הרי זה גט" (וכ"כ בשו"ע) ודלא כקדמאי בסוגיין דפי' דהגט הוי ה"ת להפקעה, וכן פי' ה"ה באכלו

לגבי הרצון על החלות - אולם בפשיטות יותר נראה דמאומנא קאתינן עלה דבתולה בדעת אחרים לא אכפת לו על אופן התקיים התנאי.

ונראה דיש לפרש דבר זה בתוספת ביאור, ועל פי זה יובן היטב האגודה המפורסם גבי אונס ביום אחרון, ליישבו מקושיית הקצות החושן והתניבות המשפט סימן נ"ה סק"א מפני מה בחך דסקי מברא לא אמרינן דחוי אונס ביום אחרון דל"ש אונס, והח"ל בחלה. ועיין במה שכתב מרן הגר"ח זצ"ל בסטנסיל לגיטין, ומש"כ הרש"ש בכ"מ ע"א, וסוף"ד דבריהם עולים בקנה א': אך מה שיש לחעמיק בזה, הוא דבכגון תנאי דאם לא באתי ל' יום, הרי יש ברצון ובחירה שלו על עצם חלות הגירושיין ל' מרכיבים ויחידות של רצון - דעל כל משך האי - ביאה צ"ל רצון ובחירה, ולכן בהחשב יום א' דל"ה ברצון, אלא באונס, הרי שוב חסר מרכיב א' מהרצון על עצם המעשה גרושיין (לפי ההגדרה הנ"ל בתנאי) דעל יחידה זאת הוכרח ול"ה בחירתו (רק דאונס שכיה ל"כ נקרא בחירתו ודו"ק כי אין כאן מקומו להאריך) ולכן גם כן יום אחרון, היות וחוי יחידה שצ"ל ברצון ובחירה, כיון דתנאי מורכב מכל היחידות, אי ל"ה כן, שוב בטל עצם המע' מגוה"כ. משא"כ בבתי ע"ח דליכא יחידות רצון. אלא מע' גרידא בתנאי, ומרכיב יחיד, ודו"ק.

והנה כבר העיר הגרש"ש לד"ן פרק האומר (סוף דף כ"ה. בדפי חר"ף) דבפירוש המח' בירושלמי בין ריו"ח לר"ל גבי תנאי בקדו' לכא' פליג על הרא"ה ומפרש דאונס ל"ה חסרוו בעצם המע', אלא דאמרינן דעתו בתנאי דל"ה רצונו שיתחשב קיום תנאי ע"י אונס, ע"ש. ואף דהאב"מ ר"ס ל"ח השווה השיטות, היינו לדינא אך לא לסברא, כדפשוט לכל מעיין (ועי' כאן בק"ש לגרא"ו זצ"ל). אלא דאכתי עכ"פ צ"ע דהאיך יתאים הרי"ן עם קרא דנערה אי ילוי מאומדן דעת - עי' בזה מה שיישב בטוב טעם ודעת הגרש"ש. וע"ע במש"כ בענין זה העילוי ממייציט זצ"ל סי' מ"ז ליישב הסוגיות, ואכמ"ל.

ב. בענין אסיק אונסא אדעתיה כי היכי דלא לפקענהו לקדושי מיני'

אוסרת האשה על בעלה, וכדמוכח מראיות הריב"ם - ובמה פליג הריב"ם ע"ד.

ואמנם עינא דשפיר חזי לדברי החת"ס בסוגיין וּבדומה לזה כ' הגרא"ז זצ"ל בקוה"ע ס' מ"ה, אך לפי"ד החת"ס לא תיקשי ק' הח"א מונטמאה ונטמאה, דגוי מופקע ממילא מזה, ודוק. וז"ל: "סברת ר"ת נ' מבואר דס"ל דנהי דודאי נאסרה לבעל דאע"ג דלענין יחוס הוה כביאת בהמה מ"מ אדם הוא והבעל מתקנא בו והו"ל מעלה מעל באישה, ונאסרה על הבעל וראוי ממילא שתאסר גם על הבעל. וכו"מ כשמתגייר הו"ל פנים חדשות ואינו אותו הבעל דמעיקרא בהמה וחשתא אדם ומותרת לו... אלא דס"ל לר"ת אי לאו דמצינו ראי' ברורה שאינה נהרגת על ביאת עכו"ם דרחמנא אחשבי' כבהמה לענין בעילה, הו"א דלענין בעילה הוה כמו כג"ו ואינו פ"ח ונאסרה עליו אחר שיתגייר, משו"ה מייתי ר"ת ראי' דביאתו חשיב כבהמה לענין שאינה מחוייבת מיתה, ונהי לאוסרה על בעלה נאסרה משום דמ"מ מעלה מעל באישה, מ"מ כשמתגייר הו"ל פ"ח ומותרת להבעל ומותרת לו, זה מה שנלע"ד בדעת ר"ת ז"ל ונכון הוא וכ"ה להדיא בס' תוס' יוה"כ ביומא פ"ב..."

ובאמת יש לנו לברך על המוגמר בפ' זה, אולם אח"ז יוצא לנו נפק"מ מתוס' דידן דפליג עמש"כ הרמ"א יו"ד סי' קנ"ז סעי"א, אשר "... וכל איסור עכו"ם וג"ע וש"ד אע"פ שאין בו מיתה רק לאו בעלמא צריך ליהרג ולא לעבור".

והש"ך שם סק"י, וכן הגר"א שם דקי"ד החליטו הדבר מב' ראיות (ועיי"ש בברכ"י מה שהאריך בהגדרת הדברים), תדא מההוא דסנהד' ע"ה דמע' באדם א' שנתן עיניו באשה א' והעלה לבו טינא ואמרו הרופאים אין לו תקנה עד שתבעל לו וכו' דאפ' לספר עמו מאחרי הגדר ימות ואל יספר, ואזהרה דילי מפשיטות מלאו דלא תקרבו גרידא. ואידך, מהא דפסחים מ"ח ע"א דאין מתרפאין כעצי אשירה דאזהרתו מלא ידבק, עיי"ש.

ונראה, ושו"ר מעי"ז בשו"ת אור גדול סי' א', וברוך שכוונתי, דהרמב"ם לא ס"ל הכי כלל, ואה"נ לשיטתו דוקא בחיוב מיתה דג' עבירות יהרג ואף יעבור. דהנה הא דאין מתרפאין בעצי אשירה אינו מובא כלל להל' ברמב"ם - ומה שהביא בפ"ה מיסודה"ת ה"ז

ד"מתרפאין בכל איסורין שבתורה במקום סכנה חוץ מעכו"ם וג"ע וש"ד..." אינו ראי', דמאן יימר לן דאינו קאי על חיובי מיתה כפשטותו? וגבי ההוא דנתן עיניו, שם בה"ט נימק הרמב"ם את הענין "ואפ' לדבר עמה מאחורי הגדר אין מורין לו בכך וימות ולא יורו לדבר עמה מאחורי הגדר שלא יהו בנות ישראל הפקר ויבואו בדברים אלו לפרוץ לעריות" הרי דענינו הוא העמדת גדר, ואינו מצד עצם הדין דג' עבירות, ואי כרמ"א ודעימי' תפ"ל מלאו דלא תקרבו, אע"כ מוכח דהרמב"ם ס"ל דבג' עבירות יהרג ואל יעבור דוקא אחיוב מיתה דילהון.

ומעתה נראה נמי דהכי ס"ל לר"ת - ולריב"ם - בתוס' דידן. דהנה ר"ת דייק במש"כ, דאין חייבין מיתה על בעילת מצרי, דנהי דלא נכללו ממש בל"ת שמ"ט (ברמב"ם) דביאת בהמה המחייבת מיתה, אולם ודאי מוכח מכך דנאסרת עכ"פ על בעלה בביאת זו דכלולה היא בלאו דלא תקרבו דל"ת שנ"ג, וע"כ צ"ל דאפ"ה לר"ת לא מחייבים ליהרג על לאו בעלמא ואביזרייהו דג' עבירות, אלא אחיובי מיתה דילהון. וכו"נ מהריב"ם, דהאריך להוכיח דביאת עכו"ם ביאה גמורה היא - ואכת' תפ"ל דהוי לאו דג"ע ואביזרייהו דידן, ולכן מחייבא להרג ולא לעבור אע"כ דס"ל כרמב"ם, וכמש"נ.

ואולי יש להסביר מחלוקתם ע"פ מה דיש לחקור ביסוד פעולת חיוב קידוש ה' בג' עבירות, האם החיוב המתודש של קידוש ה' ויהרג ואל יעבור משנה בעצם העבירה, והעבירה הזאת הועלתה עתה ונתאמצה בהשלכות' עד כדי שיהרג ואל יעבור, א"ד, העבירה נשארה בחומרה הקודמת, אולם יש עתה מסונף אליה חיוב של קדוש ה' המחייב ליהרג ולא לעבור, ז"א, האם קד"ה משנה ומגביר איכות העבירה, או הוי איסור כמות' נוסף על העבירה, דא"צ דהוי מגביר באיכות העב' עצמה, י"ל דכל חייבי לאוין נמי בכלל, דהרי קיד"ה הגביר את איכות העב' על כל אופני' ואף אביזרייהו בכלל. אך א"צ דקיד"ה הוי איסור נוסף, הרי אחיזתו הוי רק היכא דהיתה חומרא לכת', אך איננה מועילה להחמיר ולשנות איכות לאו למיתה אי ל"ה שייך לזה כלל מקדמת דנא, ועי' בזה.

ונראה דיש לתלות בזה נמי פלוגתת הרמב"ם שם בח"ה עם הרמ"ך, הובא בנו"כ שם, אם עבר ולא נהרג באונס, אם חייב מיתה

ב"ד ע"כ. דלרמב"ם עדיין פטור דסו"ס אנוס הוא, אע"פ שתילל ש"ש, הרי"ז איסור בפנ"ע, ואילו לרמ"ד היות והל' לו ליהרג ולא נהרג דמו בראשו ותייב מיתת ב"ד (בעדים והתראה) דהרמב"ם לשיטתו קאזיל דבלאוין ליכא חיובא דיהרג ואף יעבור, והיינו דקיד"ה הוי איסור נוסף מסונף, וע"כ עצם העבירה כמקודם כבודה במקומה מונחת, דב' חיובים נפרדים הם. ועל העבירה עצמה איכא פטור דאנוס. אך הרמ"ד ס"ל כאידך גיסא, דקיד"ה פועל בעצם איכות העביל, ואינו חיוב מסונף בפנ"ע. וע"כ היא גופא פשיטא, דמעתי עצם העבירה שהוגברה ע"י חיוב קיד"ה מחייבת מיתה גם באנוס, דכן היתה הוספתה באיכות האיסור, ודוק היטב.

אולם עוד ידינו נטויה בזה לגלות דלרמב"ם קולתו הוי חומרתו, שהיות וקיד"ה הוי איסור מסונף אך עומד בעצם בפנ"ע, י"ל דגם חיובים חדשים דאינם מגדרי העבירה עצמה נתוספו מדינא דקיד"ה, ונראה דמצינו כן ברציחה, דמה"ת הלאו דלא תרצח פשוט דחל וכולל רק מע' רציחה של ממש, שאדם הולך והורג אחר בפועל, אולם מדינא דקיד"ה "כיון דסו"ס איכא איבוד נשמה למה יהא מותר לעבור מי יודע שנפשו חביבה ליוצרו יותר מנפש חבירו..." ול' רש"י סנהד' דף ע"ד) דהיינו שאף שמה"ת ליכא סברת מאי חזית, מן הסברא מדין קיד"ה נוסף גם היכא דל"ה מע' חיובא, ובשלמא אם ה' קיד"ה פועל באיכות- היינו אומרים דהיינו רק בעבירה שכבר מצינו, וא"כ היינו אומרים דרק במאי חזית ע"י מע' יש חיוב, כגון דחכריתו להרוג, דמצינו כבר איסור רצי' מה"ת בכה"ג, אך לא היכא דלא קעביד מע', דהיינו בהשליכוהו על תינוק- דלא מצינו איסור כה"ג בתורה. אולם א"נ כמש"כ בד' הרמב"ם הקיד"ה הוי איסור מחודש בפנ"ע, הרי י"ל דגם על מה שאין לו עיקר בתורה חל, והיינו אף בלא מע' ובקרקע עולם, כגון בהשליכו על התינוק, וקרקע עולם דעריות, גם דלא קעבדינן מע', מ"מ מדינא דקיד"ה הוי חיוב מחודש מסברא ברוצח, וילפינן מיני' בג"ע.

והא דהתוס' פטרו עכ"פ בסנהד' שם דף ע"ד בכה"ג דהשליכוהו על תינוק ל"ה מחמת דלא מחייבי בדליכא מע', אלא משום דיש סברה הפוכה דמאי חזית דדמא דידהו סומק טפי, וסברה הפוכה זו פוסרת מחיוב קיד"ה, דל"ש טעמא דיסוד הדין. והתוס' ס"ל התם

דהה"נ בג"ע היות ולא עושה מע', יש סברה דומה (וכמש"כ מרן הגר"ח מהרמב"ם כאן), אך הרמב"ם ס"ל דרק ברוצח שייך האי סברה, ולא בג"ע, וכן ס"ל לר"ת בתוס' דידן דלא ס"ל פטור דק"ע, וכמש"נ בדברינו היטב, ורק ברוצח איכא פטור מטע"א, ובזה א"צ להגיע לדחוקי מרן הגר"ח זצ"ל לילף ג"ע מ"לו יצויר" דרוצח, דכבר הרגיש הגר"ש היימן זצ"ל בחי' סי' ב' בדוחק שבזה- אך דבריו גופא נראים מגומגמים דלפי"ד מדינא דקיד"ה הוי רוצח נמי בלא קעביד מע' מדין מחודש, וילפינן מזה לג"ע, ופטורא דרוצח מסברה הפוכה נובעת, והרמב"ם ס"ל דזה ל"ש בג"ע, וכן ס"ל לר"ת. ורק הריב"ם ודעימל' פליגי בזה, וכמש"נ.

הוספות על הנ"ל:

א. יש להביא ראי' ברורה דביאת בהמה הוי בכלל עריות ולאו איסור בפנ"ע, מהרמב"ם פ"א מהל' רוצח ה"א. אחר שהביא הל' רודף, הביא דכשם שהורגים הרודף אחר נע' המאורסה "וה"ה לשאר כל העריות חוץ מן הבהמה..." וא"כ שוב אא"ל דהוי איסור בפנ"ע. אלא דמה שמצריך עיון הוא דא"כ למה באמת לא חייבים מיתה לר"ת על ביאת עכו"ם. וע"כ צ"ל בדוחק דאף דהוי ערוה ולכן תשיב מעילה בבעלה בה דהעכו"ם לא תלות ערוה, ומ"מ הביאה הוי ביאת עריות (שמעתי זה הסברה מהגרש"ז ברוידא שליט"א דד"ל דה"ה בנדה, אינה תלות ערוה, אך הביאה הוי ביאת עריות ודוק, ואכמ"ל). מ"מ, היות ואין איסורו מפורש בפ' עריות בתורה, לית מנוס אלא לכללו בלאו דלא תקרבו גרידא, ועדיין צ"ע.

ב. את"ז הראה לי הרה"ג ר' צבי פרצוביץ שליט"א בנמו"י ב"ק פ"י (מ' בדפי הרי"ף) שכ': "אבל היכא שגזרו שיהרג כל הנקרא בשם יהודי על שאינו עכו"ם וזה כדי שלא יכידוהו מפני פקו"נ משנה מלבשו כמלבושם ובורח מותר- דלא דמי לאין מתרפאים בעצי אשירה, וכן להחיא דג"ע דאמרינן ימות ואל תספר עמו באחרי הגדר, דהתם הוא שבדעתו ורצון בחירתו להנות מן האיסור וכדי שלא יבא להמשך ולהכשל בעבירה

החיא או שלא יחו בנות ישראל פרוצות בעריות החמירו דלא, דהנך העבירות כעבירות עצמן, אבל זה אודבא אינו מכיזן להטעותם ורצונו מצטערת בזה בשע' מע' מותר תדע דהא ל"ה מחמירין חכמים אס' תבא אשתו לספר עמו אחורי הגדר להטעותו ול"א בזה ימות ואל' תספר עמו אחורי הגדר עם שהוא מכיזן וסבור ליתנות מן הערות... " משמע ברוד דהיעבור ואל' יחרג אינו מחמת האביאריהו דאין אלא מדרבנן ושמעע דלא כמו שטען הגרש"ז דחסייג משוה העבירה לאביאריהו דאין, ופשוט שאינו).

ג. אחד התבוננות חוזרת ברמב"ם פ"ה מיסוד"ת ה"ט גבי ההוא דנתן עניני, נראה מלשונו דגם יחדג ואל' יעבור דרבנן ל"ה, דהוי דייק לכתוב: "ואפ"י לדבר עמה מאחורי הגדר אין מורין לו בכך וימות ולא יורו לדבר עמה מאחורי הגדר שלא יחו..." ומשמע מזה ברוד דמעצמו ה"י יכול לדבר ויבטוט דלרמב"ם הוי התם נמי פניול' אלא דלכ"ז אין להורות כן, כדי שלא יחו בגות ישראל הפקר, ודוק.

ד. עי' ס' מגה"י לסנהדר' דף ע"ה שהביא מהסנהדר' קטנה דהוא גברא במע' דהעלה סינא פשע שהשליט היצה"ר ע"ע, ובאמת יכול להתגבר, וכ"כ המאירי בס' מנן אבות עמ' פ' דש' כמה שעדים שיתרפא, ולכן לא מרשים לו לעבור. וע"כ דחולי נפש לא חשיב ודאי סכנה, וע"כ בכלל ל"ש לדין יחרג ואס' יעבור.

ה. ברמב"ן ובעה"מ ספ"ז דסנהדר' שם מצינו פלוגתא בחיוב יחרג ואל' יעבור אי הוי מחמת עצם העבירה או מחזין דקיד"ה דונקדשתי בתוך ב"י, עיי"ש ב"י בדין הרמב"ן שפ"י בדרות דהוי מדין העבירה עצמה, והבעה"מ פליג. כן תראה לי יד"ע הרה"ג ר' אריה מיכאל קצב שליט"א, ותלה הדברים בתקרה דומה למש"כ וגם על פי דבריו יתבאר הדברים היטב. דהרמב"ם ס"ל כבע"מ דאין העבירה עצמה מחייבת, אלא חונקדשתי, שהגדיל שטח החיוב מעבר לגבולות חיוב העבירה עצמה למרחבים חדשים, וכמש"כ, ואילו הרמב"ן כרמ"ך,

דעצם העבירה מחייבת, שהנביא איכות החיוב עד שהיא עצמה מחייבת ביותר חזק, וכמש"כ, ואכמ"ל.
ו. עוד תק' ידידי הנ"ל, דהך מע' דב"מ פ"ב דמח' ר"ע וכן פתורא לא מובא להל' ברמב"ם, טוש"ע כלל, והוא באמת תמיהה רבתא, וע"ע ועי' בזה מג"ח ס' רצ"ו (ואגב, שם כתב נמי בשי' הרמב"ם דס"ל דבאביאריהו דל' עבירות ליכא חיובא דיחרג ואל' יעבור, עי"ש).

ה. בענין ז' ימי אבלות והמשתעף מזה.
גרסינן בסוגין " ... מאי מחמת האונס, כדתניא, הרי שהי' פתו אפוי וטבחו טבוח ויינו מזוג ומת אביו של חתן או אמה של כלה מכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה, ובעל בעילת מצוה ופורש ונוהג ז' ימי המשתה ואח"כ נוחג ז' ימי אבלות..." ופירש"י: "ופורש וקברו את המת מיד, דכיון דחלה עליו חתונה הויא לגבי כרגל ולא אתיא אבלות וחיילא ונוהג ז' ימי המשתה וכו'..." ונשוב בעי"ה לעמוד על המתדייק מרש"י.

ותנה מצינו פה ברא"ש ס"ל ר' מח' בינו לבין הבה"ג והרי"ץ גיאת, דבגמי מתבאר דכל תנ"ל היינו דוקא באביו של חתן או אמה של כלה דאיכא פסידא, וכ"כ הרא"ש: "ומתוך ל' ר' אלפס משמע דמכניסין את המת לחדר ואת החתן ואת הכלה לחופה ובעל בעילת מצוה ופורש וקובר את מתו ונוהג ז' ימי אבלות ואח"כ ז' ימי המשתה - מדקאמר אינו נוחג ז' ימי המשתה ברישא משמע דאין חילוק בין היכא דאיכא פסידא בין היכא דליכא פסידא אלא דבדאיכא פסידא נוחג ז' ימי המשתה ברישא ויחיא דליכא פסידא נוחג ז' ימי אבלות ברישא, אבל בשניהם בועל בעילת מצוה קודם שיקבר המת, דאל"כ חול"ל היכא דליכא פסידא קובר את מתו ונוהג אבלותו ואח"כ מכניס את הכלה לחופה, וכן מצאתי בשם בעל הלכות ובשם הרי"ץ גיאת ז"ל, דבשאר קרובים מכניסין את המת לחדר ואת החופה"כ לחופה ובעל בעילת מצוה ופורש ונוהג ז' ימי אבלות ואח"כ ז' ימי המשתה, ולא מסתבר כלל דמה תועלת יש במחירות החופה ויבזו המת ויפסיקו באבילות בין חופה ובין ז' ימי

(והנישואין) עד לאחר האבילות, ולא יבעל לפני"כ, דאז, היות ועוד לא חל תנהגת אבלות, נדחה האבילות שלא כדין.

אולם לרי"ץ גיאות המחייב הוא הנישואין, ונראה דהיינו המצב (ולאפוקי מע' ההתחנות) דנישואין- דהסמיכו חכמים חיוב שמחה על כל הנכנס למצב נשואין- אולם מצב לא גורר בעקבתו חלות זמן הנהגה מסויימת, אלא דו"פ, דבליית מפריע, חלין ימי המשתה מיד: אבל כשיש מפריע, כגון שכבר יש חיוב אבלות אשר רמי עלה דהאי גברא, ממילא החיוב המוקדם חל קודם, ולכן סובר הרי"ץ גיאות ברי"ו דדוקא בהתחיל בימי המשתה מקודם לחיוב האבילות תו לא מספיק (אכן ביאה בין החיוב להנהגה ל"מ, דאינו עדיף חיוב בתרא מחיוב קמא, דל"ל דביאה הוי מחייב הנהגה נמו). ולכן נמי ס"ל להרי"ץ גיאות ברא"ש דידן דיכול לישא ולבעול עוד לפני ז' ימי האבילות, דהיות וקדם חיוב האבילות לחיוב השמחה גם בתלות ההנהגה יחול קודם, ולא יעלה ולא יוריד נישואיו וביאתו, ודוק היטב. והשוואה ויסוד לזה מצאנו בפירושי האחרונים לרמב"ם פ"י מהל' אישות ה"ב, אשר פסק שם: "יש לו לאדם לישא נשים רבות כא' ביום א' ומברך ברכת הבנים לכולן כא', אבל לשמחה צריך לשמוח עם כ"א שמחה הראוי' לה, אם בתולה ז', עם בעולה ג', ואין מערבין שמחה בשמחה". ומקור הרמב"ם, ע"פ ה"ה, הוא הגמ' במו"ק ח'.

ושם במו"ק בקרן אורה ד"ה ונחזור לעניינינו האריך לבאר את ד' הרמב"ם, והעלה שם בעל, מה הדין בהתחנת עם הראשונה, האם רשאי למחרת נמי להתחנת עם אחרת ולדחות שמחתה, והאריך להסביר את הגדרים של ז' ימי המשתה וז' ימי אבלות, דבכאו"א מאלו הז' ימים אין עיקר ענינים כתוב להדיא בקרא, אלא דחז"ל ראו מכח מקראות דכן רצון התורה, ולכן תקנום, וכאו"א הרי הוא באותה דרגה, מדרבנן בעיקרו מה"ת. ע"כ הדין הוא דהקודם בחיוב קודם בתנהגתו. ונפק"מ בזה הוא דבעת שחלה תקופת ז' ימים מסויימת אסור לגרום שתתנגש עם תקופה אחרת ע"י הפעלת מחייבה ואף שיצויד שתידחה התקופת ז' השני'. אולם מה דשפיר אפשר הוא להחיל כמה חיובים בב"א, או לכה"פ לפני זמן הנהגת תקופה מסויימת, ואז בה"ת דב"א, איזה שירצה יקדים, ובה"ת של זא"ז

החיוב הקודם קודם בחלות הנהגתו: ע"כ, כתב הק"א, אין יכול לישא שני' בז' ימי המשתה דהא', דכבר חלה הנהגת תקופת ז' מסויימת, ושוב אסור לגרום לחלות חיוב תקו' אחרת, וזה"פ לפי"ד נמי באיסור נשואין ברגל והיקש אין מערבין שב"ש, ומובן איסור הנישואין לאבל. ועפמש"כ נראה ברור דהיינו ממש כשי' הרי"ץ גיאות, דס"ל דתקופות הז' ימים חלים בתנהגתם ע"פ המוקדם בחיובם, ולכן שייך לשיטתו לישא ולבעול בשאר קרובים עוד לפני ז' ימי האבלות אף דכבר מת, דאין הביאה מחייב יותר בז' ימי המשתה מהא דמחייב המיתה בז' ימי אבלות, ולכן אזלינן בתר החיוב הקודם שפיר. אולם לאידך גיסא מצאנו עוד תפיסה ברמב"ם בשו"ת שו"מ כ"א ח"ב פי' צ"ו שטען שם דלרמב"ם א"י לבעול כל הנשים שנושא בלילה הראשונה, אלא צריך לחכות לכ"א לז' ימי המשתה דידה, ואז יבעול. ונראה בהכרח דהשו"מ והרא"ש בחדא מחתא מחתינהו, דלשו"מ הביאה הוא המחייב בז' ימי המשתה, ולכן בדין ברמב"ם דסבת יכולתו לישא כולן בלילה א' הוי רק מחמת דעוד לא מתחייב בז' ימי המשתה בעצם עד שיבעול, וחרי אינו בועל אלא כ"א בזמנה היא, והוי בדיוק כשי' הרא"ש, ודוק.

אולם עוד פש לו מילתא חדא לברורי, דהינו הסתירה העצומה בדברי הרי"ץ גיאות אשר הובא ברא"ש דיכול לבעול אחר מיתה נמי, ובלבד שידחה ז' הימים דהמשתה, ואילו הרי"ץ גיאות אשר הובא ברי"ו ס"ל דאם חל כבר הז' ימי אבלות שוב אסור לו לבעול בכל מקרה, ומ"ש הה"ת ולכאורה צ"ע רב בזה וכן הק' לי ח"א.

ונראה בהקדם ע"פ מה שראיתי בעמק ברכה ח' אבילות דנדחק שלא כדרכו ליישב האידך יוכל בדאיכא פסדא לדחות תאניעות ולבעול בעילת מצוה - אכתי אונן פטור מכתת"כ, עיי"ש מה שנראה כגבובי דברים. (הק' הנ"ל לקוחה מהרש"ל).

ולי נראה דעצם האננות נדחתה בתקנה דרבנן - ולרי"ץ גיאות מחני תקנה זו אף בדליכא פסידא, והפ' בזה הוא דחכמים הפקיעו ממנו דין אונן ועשאוהו "כמי שנתייאש על מתו מלקוברו" ולשון השטמ"ק (הכא) ואזי כל איסורי אונן תו ל"ש. וס"ל לרי"ץ גיאות דהיות וכבר היה צורך להפקעה זאת לגבי הנשואין עצמן, כבר התקינו

חז"ל שיופקע האנונות גם לגבי הביאה, ואף דאצ"ל, מ"מ הכי עדיף טפי, ולכן ברי"ץ גיאות ברא"ש שפיר בעיל, דהופקע האנינות בכלל. אולם בנדון הרי"ץ גיאות ברי"ו, הרי התם ל"ה צורך לתכמים להפקיע האנינות, דכבר נשא האשה, וחיות ול"ה הפקעה על האנינות, ממילא נשאר האיסור לבעול במקומו- דהשמחה דז' ימי המשטה איננה מספיקה להתיר בעילה במקום איסור אונן. ולכן התם שפיר הדין דא"י לבעול, וכמש"נ.

ו. בחילוקי הגדרים דפסיק רישא בשבת.

היות והשו"ע פסק דאף זבובים דאין במינם ניצוד פטור אבל אסור לצודן בשבת, כותב הרמ"א בהגה"ה פ"י של"ז פע"ג: "ולכן יש ליזהר שלא לסגור תיבה קטנה או לסתום כלים שזבובים בו בשבת דהוי פ"ד שיצודו שם..."

אך הט"ז הגביל את הדין, וכתב בסק"ג: "...אפ"י א"ת דבודאי הוה פ"ד ואסיר, מ"מ בספק אם יש שם זבובים יש להתיר כי זה הוה ס' פ"ד והוה דבר שלא במתכוין ומותר כמו בכורת היכא דל"ה פ"ד כגון שיש נקב קטן כמש"ל ה"נ אין פ"ד בודאי ב' אפשר שאין שם זבובים וזה היא כמו במקום דל"ה פ"ד דמותר שלא במתכוין..." עיי"ש מש"כ בזה ליישב דברי הטור, ואכ"מ. הרי שהט"ז סובר דספ"ר לקולא, דדינו כדבר שא"מ ומותר.

אלא שהביה"ל בד"ה ולכן תפס עליו שלכא' הסברא הפוכה: "דאם האיסור יעשה בודאי ע"י המע' (היינו הנעילה) אך ס' אם יש כאן איסור (היינו דבר הניצוד) הו"ל ספד"א..." ומחולק מגרירת מטה וכד' דל"ה פ"ד משום דשם הספק על החרוץ הנסבב מפעולתו, ולכן מותר באינו מתכוין, דאפשר שלא קעביד איסור כלל.

ורצה הביה"ל להביא ראי' בעד הט"ז מתוס' דידן גבי מסד"ץ שמתחילה תמכו בש"י הערוך דפ"ד דלנח"ל מותר מהא דממעטין ענבי הדס ביו"ט היכא דמתכוין לאכלן, ול"ה פ"ד דעסקינן בכה"ג דאית לי' הושענא אחריתא- דחזינן לכא' דלנח"ל שרי ודחו דהיות ואית לי' אחריתא ל"ה בכלל פ"ד דשמא לא יצטרך לה. א"כ לכא' מוכחא דבספ"ר אזלינן לקולא, וכמש"כ הט"ז.

אולם דחה מרן הת"ח זצ"ל ראי' זאת: "...דשם עכ"פ תלוי הדבר בענין דלהבא שמא יצטרך לה ויהי תקון למפרע ע"י המיעוט הזה או לא יצטרך ולא יהי תיקון, ודמי קצת להאי גרירת כוס דס' הוא אם יעשה חרוץ ע"י גרירתו או לא: אבל בענינינו אנו דנין על הפעולה שעושה עכשיו, והדבר תלוי בס' דלשעבר אם עושה בזה מע' איסור, דהיינו אם יש שם דבר הניצד או לא הו"ל כשאר ספיקא..."

אכן שוב הביא הביה"ל ראי' לט"ז מהרמב"ן פ' כירה ומלחמת דל"ט: בד' הרי"ף) אשר ב' שם גבי הא דמיחם שפינוהו לא יתנו לתוכו מים מועטים לר"י דס"ל דשא"מ אסור, שמא יצרפנו ע"כ, אולם לר"ש דס"ל דשא"מ מותר שרי, והק' הראשונים דמודה ר"ש בפ"ד, ות"י הרמב"ן דמ"מ יש להסתפק שמא לא הגיע לידי תום המצריף, א"ד שמא כבר נצרפה, ולכן אי"ז פ"ד, וכ"כ המאירי שם, הרי דגם בדבר התלוי בספק לשעבר ג"כ אמרינן דשא"מ מותר, וכמש"כ הט"ז.

בתוכ"ד שם הביא הביה"ל דכחילוקו בין ספק לשעבר לספק להבא נמצא נמי בח' הגרעק"א זצ"ל ליו"ד פ"י פ"ז דע"ז בד"ה י"א, ותלה אפשרות אמיתת החילוק במח' הערוך והתוס' שהובא בסוגיין בפ"ד דלנח"ל אי מותר או אסור, אולם היינו דוקא מחמת הנסיבות המיוחדות שהיו בנדון שם, כדמתבאר למעיין בדבריו, אבל נראה שלבסוף מסיק כט"ז, שהביאו שם, להתיר ספ"ר.

ולענד"ג דאין הדבר מוחלט, ובאמת תלי בפלוגתא דקדמאה, מח' הערוך והתוס', אלא דבראשית עלינו לחקור במהות המחייב של סברת פ"ד גבי מלאכת שבת, וזה החילונ.

ב' אפשרויות יש לנו להבין את יחס המלא' המתבצעת והפעולה הנעשית בנדון של פ"ד. מחד גיסא יש לנו להבין דיתס פ"ד קובע הגדרת הפעולה, ומאיידך גיסא יכולנו לומר דיתס פ"ד קובע דעת הפועל. כלומר, די"ל דפעולה מוגדרת ע"פ כל התוצאות המוכרחות מעשייתה, ולכן חתיכת ראש בע"ח נחשבת כהמתתה, דזוהי תוצאה מוכרחת מכריתת ראשה, ואף אם יצוייר שדעת הפועל ה' רק על חתיכת ראש הבע"ח, עכ"פ גדר כריתת הראש הוי המתת הבע"ח, ופ"י פעולה זאת, ולכן יתחייב ע"כ. מאידך, י"ל דדעת הפועל מוגדרת ע"פ כל התוצאות המוכרחות מפעולתו, ולכן כשחותך ראש בע"ח, ע"כ דעתו וכונתו- אף להמיתה, דזוהי תוצאה מוכרחת מכריתת ראשה,

ובמהלך זה מתישבים קושיות הגרי"פ זצ"ל בפל' על הרס"ג עשה ס"ט ע"ד ילפותת המצוה לרמב"ם והעימלי, וגם ללא החידוד דידן, דתפס ברמב"ם: "גראה מדבריהם דס"ל דמאי דל' ובעלה הוא ציווי לומר שאם בא ליקח אשה חייב הוא לקנותה בביאה, ואם לא עשה כן הר"י עובר בעשה או דובעלה..." וחק' דפסטי' דקרא לא משמע שיהי' "ובעלה" ל' ציווי, וכן איך דרשו תיבה זו בקדוש': לדרשות אחרות, הא אבע"ל למצות קדו', וכן דא"כ לא שמענו קיום המצוה בשטר וכסף - אלא שחך בדברי ממש"כ הרמב"ם פ"א ה"א: "... כיון שנתנה תורה נצטוו ישראל שאם ירצה האיש לישא אשה יקנה אותה תחילה בפני עדים ואח"כ תהי' לו לאשה שגא' כי יקח איש אשה יבא אליי" ועי' במהד' פתקל בשנ"ס) דמשמע דאין המ"ע דוקא בביאה - ולפ"ד מבואר היטב, דלק"מ דבאמת לכי"ע עצם המצוה גובע מכי יקח, והביאה הוא רק פירוט ופירוט גוונא דהמע', אך לא עצם הציווי, אלא דדרשינן מכי יקח דבעינן קיחה, וכמו"כ יתבאר גם לראב"ד, ותו לק"מ.

עכ"פ, בדרך זה דומה פלוגתא דידן לפלוגתת הרמב"ם והטור המפורסמת גבי מילה, אשר כבר פל' הביה"ל והגרי"ז דפליגי אי המצוה הגנה המע' מילה או שיהי' חולד מחול, ובאמת יוצא דרמב"ם חתם והכא ס"ל דהמע' היא המצוה.

עוד דרך ע"פ חידוד לפרש הפלוגתא הוא ע"פ מה דמקובלנו דאיכא פלוגתא בין הגרש"י שקופ זצ"ל ומנן הגר"ח זצ"ל אם קדושין מתחדשים כל רגע, אם לאו, דהראב"ד ס"ל כגרש"י, וע"כ שפיר שייב עדין עובר לעשייתה, והרמב"ם ז"ל כגר"ח, ודוק.

אלא שדרכים אלו בחזקת סכנה הינו, ובפסחות ס"ל לראב"ד כר"ן בסוגיין דחסיק דברכת ארו' אינה ברכת המצות מממש: "... שאין לבדך בשעת קדו' אקב"ו על הקדו' [אשר הביא הריטב"א מהירושלמי דשפיר ברכינו, עיי"ש] משום דאין מברכין על מצוה שאין עשייתה גמר מלאכותה כי האי דאכתי מיחסרא מסירה לחומה, ובשעת כניסה לחופה נמי א"א לו לבדך על קדו"ח כיון שכבר קידש מזמן מרובה..." וע"כ ס"ל דאיכא מצוה, רק דהוי מצוה נמשכת, דגם הנש' הוי חלק מן המצוה, ונראה דיליף מכי יקח איש אשה ובעלה דהתורה צויתה שלפני חכנסת האשה לביתו לביאה קבועה, יקדים כל הקיחות

לבטלה - דכבר נגמר המע' מצוה, וברכת המצוות תו לא ברכינו אחרי המע', דהרי כ"כ "כדרך שמברכים קודם כל המצוות" (אלא דאי"ז ראי' באמת, דכ"כ הרא"ש בתשו' שהביא חק"ג, אף דס"ל דאין הברכה ברכת המצוות אלא ברכת השבת, כמו שיתבאר, וע"כ כן הוי מתכונת כל ברכה המקום מצוה, אף דהוי ברכת השבת, וכמו שמצינו בב"ח דהרמב"ם פסק דמברכים קודם הנש' לקמן בפ"י ה"ג אף דלכ"ע חייין ברכות השבת, וכן מציינו בני"ח, והוי דינא לכתחילה).

ומה דפליג הראב"ד וס"ל דמקדש וחדד מברך מפני שהדבר תלי' בד' האשה, ע"כ לס"ל הכי לרמב"ם, היות ועמדנו דכלה מעשה המצוה כבר, ולכן אף דתלי בד' האשה, כיון דאומדנא דהתמצה, בלית ברירה מברכים לפני"כ, אולם א"כ שיי' הראב"ד צ"ב, האיך יכול לברך לאחר מע', ובדרך חידוד הוי אפ"ל בב' אופנים, חדא דס"ל לראב"ד דהמצוה שתהי' האשה מקודשת, וכן באמת פשטות משמעות לשון הרמב"ם בסהמ"צ "הוא שצונו לבעול בקדו'" משמע שאין המע' המצוה, אלא המצב, וא"כ המצוה נמשכת בתמידות ולא כלה המע', ואילו הרמב"ם ס"ל דהמע' הוא המצוה, וכל' במנין המצות: "לישא" אשה בבתי' וקדו"י ובפ"א ה"ב: "וליקוחין אלו מ"ע של תורה הם". ובאופן דפליגי בדרשת המצוה "כי יקח איש אשה ובעלה" האם הדגש על הקיחה, על המע', והביאה הוא פל' דרך הקיחה, א"ד הדגש על הביאה, והקיחה מוגדרת כתנאי מוקדם לביאה ומתפרש כמצב שציויתה תורה לאפשרות ביאה, ובהו יש להמליץ בפלוגתת הרמב"ם (והראב"ד והמודמות) בפ"א ה"ב שם, דכ' הרמב"ם דקדו' ביאה בלבד הו' מה"ת, והראב"ד השיג דהוי "שבש ופי' משובש הסעוה", ולפ"ד י"ל דהמת' היא בפשט הפס' כנ"ל, דהרמב"ם ס"ל דהביאה המוזכרת בפס' הגנה פירוט מע' הקנין, וכמש"כ באמת בסהמ"צ: "וחרמו עליו כי יקח איש אשה ובעלה וגו', הורה שחא יקנה בביאה...". ולכן אף דאח"ג גם שטר וכסף הינו מדאי' וכמש"כ הכ"מ שם, הביאה הינה המע' קדו' המוזכרת בקרא, וע"ז קאתי הראב"ד לפלוגי וקאמר דאי"ז הפל' בפס' בכלל, דאין הביאה המוזכרת פירוט ומירוש מע' הקדו', אלא דהפס' מתפרש דתנאי מוקדם לביאת איש על אשה הוא מצב של קדו', של קיחה, באופן ששום מע' קני' לא נתפרש בקרא, וכולם שוים.

